

svojega biografskog elementa. Ni mirotvorcem se ne rada, nego se to postaje — svjesnom odlukom i opredjeljenjem za zauzeto djelovanje u stvaranju i očuvanju mira. Polazi se vjerojatno od sebe, a vjere nas, svaka na svoj način, uče o potrebi toga da budemo u miru sami sa sobom, s Bogom — kako god da ga imenovali u kojoj vjeroispovijesti, i u miru s drugima. Makar da s drugima budemo u miru, toliko koliko je do nas, uči nas sv. Pavao u Poslanici Rimljanima (12,18). A budući da to ne dolazi samo od sebe, niti se upija s majčinim mlijekom, zadaća je roditelja, baka i djedova, starijih oko djece, odgajatelja, učitelja, ma svih ljudi, da se trude oko mira i obazrivo ga žive prema drugima. Samo čovjek u miru sa sobom, Bogom i drugima, može biti mirotvorac.

Drugoga puta nema, reče Tomislav Janko Šagi-Bunić, kamen medaš na putu Ljiljane Matković-Vlašić u *Sveske*, u začetak Kršćanske sadašnjosti, u nastavak puta u Njemačku, na temelju čega je nastala njezina knjiga *Žena i Crkva*. I kad se čini da miru nema traga, jer je ratni vihor 1990-ih zahvatio Hrvatsku, Ljiljana Matković-Vlašić sa skupinom istomišljenika pokreće *Izazov*, prepoznajući u ratu izazov miru, a potom časopis zbog tehničkih razloga dobiva i svoj puni naziv *Mirotvorni izazov*, jasno ocrtavajući što je pravi izazov njezinih sugrađana — nije to rat, sve prođe pa i strahote rata, ali mir, on ostaje kao trajni, vječni nikad dokraja odgovoreni izazov.

Tvorac svega, njegova vječna riječ, zapisana posebice u Starom zavjetu, židovskoj Tori, psalmi koje Bogu posvećene osobe svjedevice izgovaraju, trajni su vapaj za mirom. Od retka do retka ufanje je vjerničkoga srca da će ih sve-moćna ruka Božja izbaviti od neprijatelja, od pogubna mača, od nasrtljiva dušmana... I s prirodom čovjek je zaratio, kako prije, tako i danas. Osobito nas o

tomu poučava papa Franjo u svojoj ekološkoj i socijalnoj enciklici *Laudato si'*.

“K brdima oči uzdižem odakle će mi doći pomoć?” (Ps 121,2). Mirotvorcju je pomoć na brdu Sionu, na brdu Taboru, na brdu Preobraženja, na Gori Gospodnjoj, a spas u riječi: “Blago mirotvorcima, oni će se sinovima Božjim zvati!” (Mt 5,9). Ova kći Božja prava je njegova mirotvorka i glas njezin, glas je što se razliježe iz ove knjige *Blago mirotvorcima*, kao *Glas vapijućeg u pustinji*, ali odzvanja povjerenjem u Tvorca svega i njegovu snagu, koja daje da ljudska ruka ponovno zasadi mladu lipu kad onu stogodišnju obori oluja (str. 182). Nije uzalud Martin Luther, na pitanje što bi učinio kad bi sutra bio Sudnji dan, odgovorio da bi otišao u vrt zasaditi stablo jabuke. Svaki čovjek ima svoj vrt, vrt svojega djelovanja u kojem može svaki dan zasaditi stablo mira, samo ako to hoće! Mnoga je imena autorica spomenula onih koji su, pa i u našem podneblju, sadili takva stabla. I to je jedna od vrijednosti ove knjige. Ne nosi slučajno ni njezina zbirka pjesama *Budi bez svega, živote* na ovitku upravo stablo! Ova ustrajna mirotvorka je “k'o stablo zasadeni pokraj voda tekućica što u svoje vrijeme plod donosi; lišće joj nikad ne vene, sve što radi dobrim urodi” (usp. Ps 1,3).

Katica Knezović

Swarnalatha Rangarajan, *Ecocriticism: Big Ideas and Practical Strategies*. Edited by Scott Slovic. Hyderabad: Orient Blackswan, 2018, 189 pp.

The publication of a book on the theory of literature perhaps is the result of present overviews of theories and theorists, aimed at introducing concise and precise introduction to the key concepts and theories in contemporary literary theories and cultural studies. The genre, however talks about the indivi-

dual environment but extends to the total environment.

Literary/Cultural Theory by Swarnalatha Rangarajan, Professor of English at the Department of Humanities and Social Sciences, IIT Madras (India), is a unique contribution to the literary and academic work to give Ecocriticism, and its field a better place in a literary theory. Unlike other theories, the book examines the multiplicity of evolving discipline of Ecocriticism and locates ecocriticism within the varied domains of Romantic movement, science, ethics, feminism and urban life movement. The book traces the multifaceted discipline through various phases and waves, opening new term trajectories.

It complements the important concepts such as ecofeminism, queer theory, material ecocriticism and provides out the way in which the literary theory engages our attention with one troubled environmental time. The key purpose of this book is to document the two overarching paradigms: animality and place — the two defining dimensions of the human existence that mediates our cultural expressions and thought process.

The approach allows the researcher to capture the meaning of our lives within the broad context of the more than human world by examining and understanding the texts we produce and to think how and why we interact with other beings as well as with places we do. It is simply a type of textual and cultural studies. The most widely accepted definition of Ecocriticism is the study of the relationship between literature and the environment. But while the journey to the primary source is commendable, it entails focusing on various species in the world, blended into multidimensional approach to humanistic thought on species on a world scale which has led to “the Environmental Humanities”.

Having the contributors from India and abroad, researching and writing about environmental textual/criticism; has the merit of bringing new insights to the knowledge of this theory and of presenting a different and multifaceted perspective to this integrated environmental humanity. The main distinctiveness of this study is to make sense of the messes we have made.

Professor Rangarajan’s book opens by pointing out how the field seeks to engage with a troubled planet, helping to explain how we reached our current predicament, helping us to understand human nature in a better way so that we can change ourselves and our ways of living to sustain our existence and the lives of other species. The book dwells on insights to place this theory in a broader context to recognise the implications of our lives in a more human context.

The study has been not chronologically organised and it is based on two different complementary issues “Animality and Place”. These two twin paradigms encompass all aspects of life. Humans (We) are animals and we interact with other animals. There are various ecocritical topics in the book leading to explore and produce textual representations of some experiences. Thus, reading literature, viewing art, watching television all contributed and further contribute, to how we understand our relationship to places. The diverse positions in this ecocritical continuum have been discussed in this book and suggests the hidden interconnectedness and interdependency of the connections interlacing every particle of matter and the entire universe.

Nevertheless, this book is an original, timely and valuable contribution to reality and enhances our understanding of the dynamics of diverse discipline. The author herself says, there is no single methodology and there is no

uniform purpose among ecocritics. The book will serve as a guide for future researchers, as well as an example of contemporary, detailed and comprehensive study in the context of ecocriticism with multiple perspectives. Ecocriticism for different reasons and practice, is reshaping the larger fields of environmental reading. Ecocriticism praxis is one of the myriad ways of honouring the united great community of the earth beings. "Ecocriticism" as a term is a coinage in the twentieth century but has been present as a fragile movement in South Asian literature for some time.

Komal Rakwal and Amitabh Vikram Dwivedi

Ivan Šarčević (ur.), *Crkva u Hrvatskoj kakvu je zagovarao Željko Mardešić: Radovi Studijskoga dana*. Split: Franjevački institut za kulturu mira — Crkva u svijetu, 2018, 204 str.

Franjevački institut za kulturu mira objavio je zbornik radova *Crkva u Hrvatskoj kakvu je zagovarao Željko Mardešić*. U zborniku je trinaest radova, u većini kojih je tema crkvenost kako ju je shvaćao Željko Mardešić, alias Jakov Jukić, jedan od najistaknutijih hrvatskih katoličkih intelektualaca laika 20. stoljeća.

Ivan Supičić u radu *Željko Mardešić o duhovnom produbljenju svijeta, kršćana i Crkve* govori o duhovnom produbljenju i pročišćenju kao o temeljnoj zadaći kršćana, kako je to vidio Mardešić. Ističe Mardešićevo zauzimanje za personalističko, a ne kolektivističko kršćanstvo te prestanak vezivanja kršćanstva uz političku vlast i njezine strukture.

Tonči Matulić u djelu *Mardešićeva vizija crkve u svjetlu ideje koncilskog kršćanstva* promišlja o Mardešićevoj viziji crkve, odnosno analizira Mardešićevo shvaćanje predkoncilskog političkoga

katolicizma, temeljenoga na raznim dualizmima te potom predstavlja njegovu viziju koncilskoga kršćanstva. Na kraju autor ukratko povezuje viziju crkve pape Franje s Mardešićevom.

U spisu *Mardešićeva crkvenost i uloga vjernika laika u crkvi* Darko Pejanović navodi Mardešićeve misli o crkvi te o laicima u crkvi kroz povijest i o njihovu značenju za Crkvu, ističući dijalog i mitrotvorstvo kao dva pojma koja dominiraju Mardešićevim jezikom.

Budući da je Mardešić u svojem radu mnogo vremena posvetio temi vjere i društva, u knjizi *Hrvatsko društvo i socijalni nauk crkve* Stjepan Baloban ukazuje na važan pozitivni razvoj socijalnog nauka Crkve nakon Drugoga vatikanskoga koncila. Pritom analizira primjenu socijalnog nauka Crkve na hrvatske prilike te problematizira analize i interpretacije religijskoga fenomena u javnom životu bez interdisciplinarnе suradnje s teolozima. Na kraju je autor potvrdio aktuelnost Mardešićeve misli o potrebi nastavka interdisciplinarnog dijaloga.

Na tragu Mardešićeve misli, Marko Vučetić u radu *Crkva i suvremeni individualizam* bavi se odnosom Crkve prema individualizmu u postmodernom svijetu, promatrajući taj odnos u kontekstu sekularizacije i globalizacijskog procesa.

U radu *Šutnja i prešućivanja Katoličke crkve u Hrvatskoj* Frano Prcela bavi se šutnjom i prešućivanjem kao unutarcrkvenim problemom. Primjećuje da crkva zna govoriti o tuđim temama, koje nisu vjerske naravi, a izbjegava se ponekad baviti svojim temama vjerskog sadržaja. Vidi nedostatak autentičnog naviještanja radosne vijesti i posljedično tomu gubitak crkvene javnosti.

Andelko Domazet u prilogu *Crkvena i izvancrkvena religioznost u spisima Željka Mardešića* prikazuje Mardešićevo razmišljanje o crkvenoj i izvancrkvenoj